

307. Բ. Բնկերութիւնը տերութեան հրամանաւը և առանձնաշնորհութեամբը հաստատուած, օգտատիրաւ Սուլթանին բարձր և բարձրար պաշտպանութեանը յանձնուած է. Բ. Գրան քննութեանը և հսկողութեանը տակ:

307. Գ. Լճակներն օտարազգի մը չի պիտի կրնայ մանաւ ընկերութեան հիմնադիրներուն մէջ, որոնք (Սամաեան տերութեան հպատակ պիտի ըլլան, բայց ի խոտանդնուպօղտի մէջ գտնուող երեք օտարազգի գլխաւոր վաճառականներէ:

307. Դ. Բնկերութիւնը բաժաւորութեամբ բաղկացեալ է և առանձն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴԱՄԱՍԿԱՆԻ:

307. Ե. Տեւոթլիքիւնը 15 տարի պիտի ըլլայ գործողութեան սկսած օրէն համարուի:

Լճա 15 տարին ըննադէն ետեւ, ընկերութիւնը կարողութիւն պիտի ունենայ՝ կայսերական կառավարութեան հաճութեամբը տակաւին տարր տարր երկնայեան իր տեւողութիւնը, և իրեն շնորհուած արտօնութիւնը վայելելու. բայց տերութեան գանձէն ոչ գրամագլուխ և ոչ գրամական նպաստ չի պիտի տրուի իրենց, ալ միայն կառավարութիւնը կը խոտանայ, որ այս նոր արտօնութիւնը հաւասար պայմաններով վայելելու նախապատուութիւն իրենց շնորհէ:

307. Զ. Բնկերութեան կեդրոնը խոտանդնուպօղտի է: Սակայն պիտի կրնայ ձիւղեր բանալ և գործակալներ հաստատել նոյնպէս արտօնութիւնը իւր իշխանական և Լիւթիան Տաճկան տակաւին քաղաքներուն մէջ. ուր որ առեւտրական պէտքերը պահանջեն: Լճա ձիւղերուն տնօրէնները և գործակալները (Սամաեան տերութեան հպատակ պիտի ըլլան, որոնց պաշտօնը ձիւղ և անխափան ի գործ գրուելու համար պէտք եղած հրամանները պիտի տրուին տեղական իշխանու կողմէ կայսերական կառավարութեան կողմէն:

Բնկերութիւնը նաեւ գործակալութիւն մը պիտի հաստատուի՝ անորայի մէջ գտնուի հետ ունեցած յորաբերութեանց պէտքերուն համար:

307. Է. Բնկերութեան գլխաւոր նպատակն է՝ տերութեան գլխաւորներուն ընթացքը և շրջաբերութիւնը կանխաւորել, որոնք հիմա գտնուած սկիւ և արծաթ Սիւլթանիէն լաւ պէտք բաղադրութեան (այսինքն) պիտի ըլլան, և առեւտրական գործողութիւններուն մէջ ասանց յորաբերական արժէքը է՝ 110 զուռուշի բուռնել տու մէկ լիւրա միջնակին համար որչափ ժամանակ որ ընկերութիւնը տեսէ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՄԱՍԿԱՆԻ

307. Ը. Բնկերութեան զբաղմունքները անալոյզի կերպով երկու հարիւր միլիոն զուռուշ (չորս հարիւր հարար քոսի) ըլլալով, այս զուռուշներն

100.000.000 — Հարիւր միլիոնը ընկերութեան հիմնադիրները պիտի տան:

70.000.000 — Երեսնամասուն միլիոնը զուռուշն ստորագրուողները պիտի տան:

30.000.000 — Երեսուն միլիոնն ալ տերութիւնը պիտի տայ կանխիկ իբրեւ գրամագլուխ:

200.000.000 զուռուշ:

Դուռնէն ստորագրուելիք 70.000.000 զուռուշն բաժինները՝ նախ օգոստոս փառ ինքնակալին և ապա կառավարութեան պաշտօնէից և տերութեան նախարարներուն պիտի առաջարկուին: Սակայն հասարակութեան պիտի առաջարկուի: Լճն բաժինները, որ

կայսերական հրովարտակին եղած օրէն մինչեւ վեց ամիս չառնուին, ընկերութեան հիմնադիրները միմեկին պիտի առնեն իրենց ստորագրած բաժիններուն համեմատութեամբը:

Բնկերութիւնը չի պիտի կրնայ կատարելագոյն հաստատուած համարուիլ և գործողութեան մէջ մինչեւ որ հիմնադիրներուն ստորագրած հարիւր միլիոն (100.000.000) զուռուշը, և ստորին բաղադրութեամբ գրամները հայելաքննու և անոնց տեղը լաւ բաղադրութեամբ գրամներ կտրելու համար պէտք եղած գրամաց գուժարը պատրաստ չըլլայ:

307. Թ. Տերութեան տուած 30 միլիոն գրամագլուխը տասն և հինգ տարին ըննադէն ետեւ ամբողջ տերութեան պիտի հատուցուի:

Կայսերական կառավարութիւնը ընկերութեան ծախսերը կամ պատահական վնասներուն ամենեւեւ մասնակից չըլլալով, տուած 30.000.000 զուռուշն պատճառաւ գրամագլուխներ ընկերը չտնայ ալ մասնակից չի պիտի ըլլայ:

307. Ժ. Տերութեան տուած 30 միլիոն զուռուշն անգին մնացած 170.000.000 (հարիւր եօթնամասուն միլիոն) զուռուշն 100.000.000 և 50.000 բաժին պիտի ըլլայ ամեն մէկը 2.000 զուռուշ: Ընկերութեան հիմնադիրներէն ստորագրուած Սիւլթանաց զուռուշն ալ մասնակից չի պիտի ըլլայ:

307. ԺԱ. Սերիքիւնը բաժիններուն տոմսակները երկու կերպ պիտի ըլլան, մէկ մասը անուանական մէկ մասը ալ անանունական, այսինքն որով ձեռք գտնուելու ըլլան տերք ան հաւատարմութեան կերպով: Եւ ամսականները յատուկ տուեալ մը կտրուած ըլլալով, մէկ կտրուին ալ նոյն տուեալին մէջ պիտի մնայ զատ արձանագրութեամբ (գայտ):

Բաժնետիրութեան տոմսակները ընդհանուր տնօրէնէն, ընդհանուր ժողովի նախագահէն և երեք երկրորդական տնօրէններէն պիտի ստորագրուին: Բանցիկ զատ ընկերութեան ալ կնիքը պիտի ունենան:

307. ԺԲ. Բաժնետիրագրոց ծախուելուն և փոխանցութեան կերպերը տնօրէնութեան ժողովին կողմէն յատուկ կանոններով պիտի կարգադրուին:

307. ԺԳ. Իւրաքանչիւր բաժին իրաւունք պիտի տայ ընկերութեան շահուն մասնակից ըլլալու 19-րդ դարէն մէջ որոշուած համեմատութեամբ:

307. ԺԴ. Բաժնետիր մը թէ ընկերութեան հիմնադիրներէն ըլլայ և թէ գուրտէն, միմեկ իր ունեցած քաժինին չափովը պատասխանատու պիտի տըլլայ:

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՍԻՍԻՈՒԹԻՆ

307. ԺԵ. Բնկերութեան կառավարութիւնը մէկ ընդհանուր տնօրէնէն և երեք երկրորդական տնօրէններէն կը բաղկանայ:

307. ԺԶ. Բնդհանուր տնօրէնն ու երեք երկրորդական տնօրէններն ընկերութեան հիմնադիրներէն պիտի ըլլան, և իրենց պաշտօնը ընկերութեան սկզբնաւորութենէն մինչեւ վերջը պիտի պիտի տեսէ, թէ որ հետեւեալ դէպքերը չի պատահին:

307. ԺԷ. Բնդհանուր տնօրէնը կարողութիւն պիտի ունենայ երկրորդական տնօրէններուն հաճութեամբ իր իշխանութիւնը երեսփոխանի մը յանձնելու, պատասխանատուութիւնը միշտ իր վրայ ըլլալով թէ ընկերութեան և թէ հասարակութեան առ-

ջեւ:

Թէ որ ընդհանուր տնօրէնը մեռնի, մինչեւ մէկ ամիս անոր յաջորդը պիտի ընտրուի:

Լճա յաջորդը, որ նոյն առանձնաշնորհութեանն ու իրաւունքները պիտի վայելէ, մեռնողին ժառանգներն ու գերդատանը պիտի գտնան: Սակայն երեք հոգի պիտի ներկայացնեն, որոնց մէջէն մէկը ընկերութեան ընդհանուր ժողովը նոր ընդհանուր տնօրէն պիտի ընտրէ: Սեւապատիւ Սիւլթան չէլէպին Տեւոթլիքիւնը ընկերութեան ընդհանուր տնօրէն ընտրուած է:

307. ԺԸ. Երկրորդական տնօրէնները պիտի կրնան նոյնպէս իշխանութիւն եւ իրաւունքներ յանձնել նոյն պայմաններով, այսինքն իրենց անձնական պառտախառնութեանը տակ, ընդհանուր տնօրէնին և իրենց պաշտօնակից ընկերներուն հաճութեամբը:

Թէ որ երկրորդական տնօրէններէն մէկը մեռնի, մինչեւ երկու ամիս յաջորդը պիտի ընտրուի:

Լճա յաջորդը ընդհանուր տնօրէնը պիտի գտնայ: Սակայն երեք հոգի պիտի ներկայացնեն, որոնց մէջէն մէկը ընկերութեան ընդհանուր ժողովը պիտի ընտրէ:

Լճա ընտրուելու անձինքը կամ մեռնողին ընտանեացը մէջէն պիտի ընտրուին կամ ընկերութեան հիմնադիրներէն, թէ որ երկրորդական տնօրէններն առաջուց չեն նշանակած իրենց յաջորդը ընդհանուր ժողովին հաճութեամբը:

Ս. Տափուկ Կալանի. Ս. Չարլզ Հանտրի և Սիւր Եանի Բախարի վաճառականները ընկերութեան երկրորդական տնօրէն ընտրուած են:

Թէ որ ընկերութեան ուրիշ հիմնադիրներէն մէկը մեռնի, ընդհանուր տնօրէնը անոր ընտանեակէն երեք հոգիից մէկը պիտի ներկայացնեն ընդհանուր ժողովին ընտրուելու, թէ որ մեռնողը առաջուց չի նշանակած ընդհանուր ժողովին հաճութեամբը:

307. ԺԹ. Կառավարութիւնը պիտի կրնայ որ ժամանակ որ յարմար գտնէ յատուկ մարդիկ իրենց որ ընկերութեան հաճութեամբներուն և գրամագլուխներին վնասներն ծանօթութեան տառնան:

307. Ի. Բնկերութեան կառավարութիւնը ընդհանուր ժողովը մը ձեռք պիտի ըլլայ, որուն անդամներն են ընդհանուր տնօրէնը, երեք երկրորդական տնօրէնները և ուրիշ բոլոր հիմնադիրները:

Բնդհանուր ժողովը հետեւեալ երեք մասնաւոր ժողովներու պիտի բաժնուի:

Ա. Տնտեսութեան (խտարէ) ժողով:

Բ. Օրգան (սթոքս) ժողով:

Լճա երկու ժողովներուն ամեն մէկը և օժը անգամ պիտի բաղկանան, որքան ընդհանուր տնօրէնը, երեք երկրորդական տնօրէնները և երեք հիմնադիր:

Գ. Բնկերութեան (Թէթիլի) ժողովը, որ երեք հիմնադիրներէն կը բաղկանայ, որոնք չի պիտի կրնան միանգամայն վերջնական երկու ժողովներուն անդամ ըլլալ:

Լաւին երկու ժողովները ընդհանուր տնօրէնը պիտի գումարէ:

Իսկ քննութեան ժողովը իւր նախագահը պիտի գումարէ:

Սէկը չի պիտի կրնայ իր տեղը մէկը գրելու կամ երեսփոխան մը ընտրել ոչ ընդհանուր ժողովին և ոչ մասնաւոր ժողովներուն մէջ: Հիմնադիր չեղող բաժնետիրները պիտի կրնան իրենց մէջէն երեք հոգի երեսփոխան ընտրելու ընկերութեան հիմնադիրներուն հաճութեամբ, որ ընդհանուր ժողովին խորհրդակցութեանց մասնակից ըլլան:

307. ԻԱ. Բնդհանուր ժողովը ըն-

կերութեան ընդհանուր օգտիցը և գրամագլուխներն ամեն գործողութեանը հոգ պիտի տան: Սակայն գրամագլուխներն ամեն գործողութիւններուն վրայօք իրեն անգլեկութիւն պիտի տրուի:

Դուռները գտնուած գործակալութեանց ձիւղերուն մասնաւոր կանոնացը նոյնպէս գրամագլուխներ ներքին կառավարութեանը վերաբերեալ կարգադրութիւնները այս ժողովը պիտի հաստատուէ:

Պիտի նայի, որ ընկերութիւնը այս սահմանադրութեան մէջ որոշուածէն գուրա գործելու ձեռք չի զարնէ:

Բնկերութեան տարեկան հաշիւը ամեն տարի տնտեսութեան ժողովին ձեռք իրեն պիտի ներկայանայ, որ պէտք եղած քննութիւնը ընկերէն ետեւ հաշիւը պիտի գտնէ և բաժանորդաց ընդհանուր ժողովին պիտի խրկէ:

Ինքը պիտի որոշէ նաեւ ժողովին գումարման ժամանակները, և մինչև որ ժողովականաց գտնէ եօթը հոգիին խօսքը մէկ չի գայ, ժողովը ամենին սրտաւոր մը չի պիտի կրնայ ընել:

Տարուէ տարի ընդհանուր տնօրէնին տուած հաշուին, անտեսուել ժողովին առաջարկութեանը և քննութեան ժողովին տուած անգլեկութիւն նայելով, բոլոր տարեւոր մէջ գրամագլուխներն գործողութեանը արդիւնքը և բաժանորդաց ինքնայն շահուն քանորդը պիտի որոշէ:

Բնդհանուր ժողովը ամեն տարի նախագահ մը, երկու նախագահի փոխանորդ և ատենագիր մը պիտի ընտրէ միմեկին ընկերութեան հիմնադիրներէն, որոնք ամեն տարի պիտի կրնան վերջ տին ընտրուիլ որչափ ժամանակ որ ընկերութիւնը տեսէ:

Սեւապատիւ Լեւոն Սիւլթան ընդհանուր ժողովին նախագահ անուանեցաւ:

Մագսուտ ամիրան և Թիւրքիան Զօհանէս աղան նախագահի փոխանորդ:

Պիլիզիլիքիւն Սիւլթան աղան առեւտրային:

307. ԻԲ. Տնտեսութեան ժողովը պիտի որոշէ զեղջման սակը (ըս. գօնթօ ֆիւթը), որչափ բան վեղջիլը և վեղջիլ (ըս. օնթօ օրուսաճաւ) փոխանակաբերութեան պայմանագրով (վառտէ) մինչև որչափ ըլլայ ընդհանուր երկր:

Նոյնպէս պիտի վճռէ թէ գրամագլուխը որու հետ հաշիւ պիտի բանայ կամ չի բանայ:

Պիտի խորհի և որոշէ գրամագլուխներն հետ եղած գաշապարութիւններն ու պայմանագրութիւնները:

Դարձեալ ընկերութեան կողմէն անուանով կամ առանց անուան, պայմանագրով կամ առանց պայմանագրով, շահով կամ առանց շահու տրուելու պայմաններուն կամ իր ձիւղերուն վրայ քաշած կաշիքներուն վրայօք պէտք եղած կարգադրութիւնները պիտի ընէ: Սակայն գուրա եղած պայմաններուն գումարը գրամագլուխներն անտուրը գտնուած քանակին և փոխանակաբերութեան գումարէն բնու աւելի չի պիտի ըլլայ անոր համար այս բանը քննիչներուն տու գելուն յանձնուած է:

Պահեստի գրամագլուխներն գործածութիւնը պիտի որոշէ:

Սեն տարի կանխաւ պիտի որոշէ ընդհանուր տնօրէնին առաջարկութեան ընկերութեան բոլոր գործակալներուն ուրիշ ձեռն ու ամսականները, նոյնպէս գրամագլուխներ կեդրոնին ու գուրաբեր ունեցած ձիւղերուն և գործակալութեան ձախքերը: Սակայն գրամագլուխներն անտեսութեանը վերաբերեալ բոլոր գործերուն վերաբերեալ թիւեր անտեսութեան ժողովը պիտի ընէ:

Դրամագլուխներն ընդհանուր տնօրէնը իրաւամբ անտեսութեան ժողովին նախագահն է:

Նոր տարակայութեան ժամանակը

